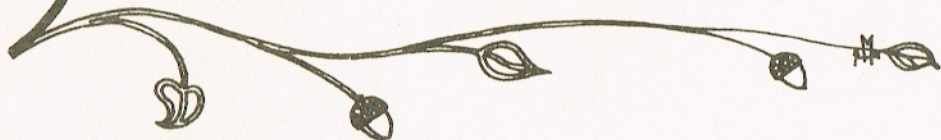

OUDSTE MAASEIKER STADSZEGL, ⚔

DE MAASEIKENAAR

PERIODIEK CONTACTBLAD
UITGEGEVEN DOOR DE CULTURELE RAAD · MAASEIK.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER : R. LAUWERS , HEIRWEG , 30 , MAASEIK .

1970. T. 1.

DE MAASEIKENAAR wordt U aangeboden door de Culturele
Raad MAASEIK

Medewerkers waren :

- BERGERS, J.,
- BOONEN, M.
- DEHAESE, Et.
- HENDRICKX, M.
- LAUWERS, R.
- SANGERS, W.
- THEUWISSEN, R.
- VAN WIJCK, T.

Deze eerste uitgave werd mogelijk gemaakt dank zij
de financiële steun van :

- Culturele Kring
- Davidsfonds
- Geschied- en Oudheidkundige Kring
- Heilig Wammes
- O.V.M.
- V.V.V.

Voor ons volgend contactblad wordt de medewerking
van alle Maaseiker verenigingen zeer op prijs ge-
steld.

Op- of aanmerkingen worden in dank aanvaard.

Secretariaat : BOONEN, M., Prinsenhoflaan, 10, Maaseik.

Bij het woord "Kultuur" denken wij meestal onmiddellijk aan antieke en moderne kunst, geleerde boeken of hoogdravende muziek en de reactie is veelal : Laat ze maar doen, 't is toch niet voor ons !

Kultuur is echter veel meer dan het genieten van grote kunst, dan een verheven vorm van vrijetijdsbesteding van een bepaalde klasse. Wat cultuur dan precies is ? Daarover zijn boeken te schrijven. Hier willen wij alleen aantonen dat het ons allen aangaat.

Met "Kultuur" beogen wij het hele maatschappelijk leven in Maaseik : Hoe oud en jong, arm en rijk, geleerd of niet, hier leeft en werkt, hoe zij als gemeenschap samenleven of langs elkaar leven, hoe zij zich ontspannen enz... Welke opvattingen hier zijn, welke groepen, welke verenigingen, hoe hun onderlinge relaties zijn ... Maar ook welke mogelijkheden zij hebben, welke noden?

Of onze kinderen speelruimte hebben, de jongeren ontspannings- en vormingskansen, de ouderen woon- en leefmogelijkheden?

Of er sportplaatsen en groene ruimten zijn en zoveel andere dingen die een gemeenschap moet overwegen om de samenleving beter en aangenaamer te maken.

Dit alles kan slechts tot uiting komen door een socio-kultureel onderzoek. Door het stadsbestuur werd onlangs het gelukkig besluit getroffen een socioloog te gelasten met zulk onderzoek, met het oog op de bouw van een kultureel centrum. Wij bevelen dit onderzoek dan ook ten zeerste aan en hopen op een goede samenwerking.

Slechts wanneer we objectief weten wat er is, wat er nodig en wat er gewenst wordt in alle lagen van de bevolking, is het mogelijk iets te gaan doen ten bate van de ganse gemeenschap.

Objectieve informatie is trouwens ook de bedoeling van deze periodiek, die een uitgave is van de Kulturele Raad :

- Informatie over Maaseik, zijn verenigingen, zijn mensen, zijn belangrijkste gebeurtenissen, enz...
- Informatie als een soort dienstbetoon van allerlei nuttige gegevens.
- Informatie van bepaalde ideeën en plannen die hier leven, opdat ze zouden worden bekend en besproken.

Maar informatie alleen is niet genoeg. De mensen laten inzien hoe het is, wat nodig en wat mogelijk is... en hen dan in de kou laten staan zou niet eerlijk zijn.

De Kulturele Raad is echter geen uitvoerend orgaan tot het realiseren van bepaalde projecten. Zijn taak bestaat in het bundelen van die wensen en noden als een advies, als een uitnodiging aan de gemeente die zulk een vraag vanuit de ganse gemeenschap zo maar kan voorbijgaan.

Als nu het samenspel van gemeenschap, Kulturele Raad en Gemeentebestuur een werkelijkheid wordt, dan moet ons hele maatschappelijk leven vooruitgaan, dan moet onze kultuur daarvan de vruchten plukken ... en dat zijn precies de wensen waarmee wij dit eerste nummer durven van start laten gaan.

KULTUREEL CENTRUM, WAT EN WAAROM ?

"Een Kultureel Centrum is bedoeld als een bestendig trefpunt voor de verschillende takken en uitingsvormen van het kulturele werk. Door deze samen te brengen in één geheel kunnen ze gunstig op elkaar inwerken. Het moet een bijdrage leveren tot gemeenschapsvorming, maatschappelijke opbouw en inculturatie en moet bijgevolg ter beschikking staan en stimulans zijn voor alle kultureeluitingen van de gemeenschap, zonder dat hierbij wordt rekening gehouden met levensbeschouwelijke, politieke of religieuze overtuigingen. Het moet zodanig zijn dat personen uit alle sociale milieus er zich thuis kunnen voelen....".

Voorgaande tekst werd genomen uit het koninklijk besluit betreffende de Kulturele Centra.

Zulke bepaling is een ideaal : een huis voor de hele gemeenschap, waar de jeugd binnenloopt, de volwassenen, de ouden van dagen, waar zij elkaar kunnen zien bij vorming en ontspanning, waarmen kan praten, jeugd met jeugd, volwassenen onder elkaar, maar ook soms allen tesaanen.... waar iedereen wat naar zijn gading vindt, maar ook de interessen van anderen bemerkt en moet leren waarden.

Wat betekent dit echter concreet ?

De vraag hoe zulk huis, hoe zo'n centrum er moet uitzien in Maaseik is niet onmiddellijk te beantwoorden. Het antwoord hangt af van de socio-kulturele situatie in Maaseik en kan eerst worden verkregen door een ernstig socio-kultureel onderzoek. Wij willen hier slechts dat ideaalbeeld wat scherper belichten en de vele mogelijkheden ervan doen kennen opdat we er ons met velen zouden op bezinnen.

Er is feestruimte nodig, aangepast aan de eigen gemeenschap, kort gezegd een grote zaal voor voordrachten, toneelopvoeringen, muziekuvoeringen enz.. Daarbij komt de noodzakelijke administratieruimte, bergplaats, vestiaire....

Vervolgens ruimte voor vorming van jong en oud : vergaderlokalen voor verenigingen, lokalen voor bepaalde lessen, kook-, naailessen, E.H.B.O., muziek- en zelfs kunstonderwijs, repetitielokalen voor harmonie en koor, werkplaatsen voor hobbyclubs, verzamelaars, fotografie, film, tekenen, sono-montage, boetseren, poppenspel enz...

Verder is er de tentoonstellingsruimte, een bibliotheek en tenslotte, maar niet in het minst, ontspannings- en speelruimte voor jong en oud: een zit- en knaarthoek voor ouden van dagen, een speelzaal voor de jeugd, een gymnastiekzaaltje voor blijf-jongers.....

Waarom trouwens geen sport- en speelpleinen rond dit geheel ? Vroeger kon de jeugd ongestoord ravotten en rolschaatsen op straat, maar waar is er nu nog een veilige plaats ? Een ook menige volwassene wil wel eens een partij tennis of volley, een wijkploeg eens voetballen in prettige condities zonder dat zij bij een club dienen aan te sluiten. Akkoord dat sportverenigingen en competitie hun rechten hebben, maar ergens moeten we streven naar de beste oplossing voor de ganse gemeenschap.

Zulk geheel nu waar ernst en luim, sport en spel, lichaams- en geestesontwikkeling naast elkaar staan, zou de ideale sfeer scheppen om elke mens, uit elke sociale klasse aan te trekken en vanuit zijn eenzijdigheid deelachtig te laten worden aan een veel rijker cultuur.

Anderzijds vereist deze visie niet noodzakelijk dadelijk een enorm en afgerond complex, wat wellicht ondoenbaar zou lijken, ondanks de staats- en provincietoelagen. Ook Rome werd niet in één dag gebouwd. Alleen moet elk project soepel worden gehouden, uitbreidbaar en aanpasbaar aan nieuwe eisen van de snel veranderende samenleving. Het is immers duidelijk dat de behoefte aan cultuur, hetzij ontspanning, vorming of sport, zal groeien in aantal deelnemers en in verscheidenheid, naarmate er infrastructuur is.....en ook dan moet het centrum aan die nieuwe behoeften kunnen voldoen.

DE JEUGD, EEN APARTE (KLASSENLOZE) KLASSE !!

De jaren na de tweede wereldoorlog waren én zijn nog meer dan ooit voordien het geval is geweest een tijd van versnelde evolutie en revolutie(s). Menig heilig huisje werd kordaat gesloopt en menige traditie werd aan het wankelen gebracht. Niet al te veel ontkwam aan de nietsontziende pletwals van technische vernieuwing, contestatie en mentaliteitsvernieuwing. In die lawine-achtige ommekeer speelde overal de jeugd een hoofdrol. Zij ging een groep apart worden met een eigen eerlijk gelaat, een eigen duidelijk herkenbare identiteit, een eigen sociale structuur, een eigen cultuur, zij werd een aparte klassenloze klasse.

Die vernieuwing is een wereldomspannend verschijnsel geworden. Was de heroriëntatie van leven en levensopvattingen in de grote steden en zeker in het buitenland wellicht bruusker en luidruchtiger, ook bij ons sijpelde al die nieuwe ideeën door.

Veranderde omstandigheden eisen nieuwe voorzieningen. Nu Maaseik aan een rechtlijnige en brede cultuurpolitiek wil gaan doen, moet de jeugd ook haar stem laten horen. Het plan te Maaseik een zo onmisbaar ontmoetingscentrum voor sport en cultuur uit te bouwen, is op het administratieve vlak reeds een heel eind gevorderd. De Maaseiker jeugd wil bij de uitbouw ervan betrokken worden.

Het is niet waar dat zij op de verschillende gebieden van de vrijetijdsbesteding minder zou presteren dan elders. Er zijn heel wat positieve initiatieven op gebied van sport, toneel, kabaret, hobby's, jeugdbeweging. De nodige coördinatie en aanmoediging ontbreekt wel eens !

Daarom hier enkele concrete voorstellen :

- De Maaseiker jeugd - met eigen belangen, mentaliteit, prestaties en veruit het grootste deel van de bevolking - vraagt de bijzondere aandacht en de steun van het gemeentebestuur.

- Alle jeugdactiviteiten zonder onderscheid van aard of kleur moeten officieel gesteund worden. Er wordt hier niet alleen gedacht aan "financiële" steun maar aan gewone "morele" steun. Onze vraag en aanzporing is : "Gemeentebestuur, Kulturele Raad en ouderen, kom(t) eens kijken naar wat wij doen ! " .

- De niet-georganiseerde jeugd dient ook een afgevaardigde of spreekbuis te hebben.

- Het zou eindelijk eens moeten gedaan zijn in Maaseik dat jeugd en volwassenen bij elk initiatief haast totaal afhankelijk zijn van privé-initiatief voor de nodige akkomodaties.

Een open ontmoetingscentrum waar iedereen zich thuisvoelt, zich kan ontspannen en verder kan bekwanen zal iedereen steunen. Een gedurfde aanpak van al die problemen kan enkel iedereen dienen.

Namens de jeugdorganisaties,

J. BERGERS

HISTORISCHE SCHOONHEID VAN MAASEIK

7

Het gouden hart van Maaseik is zijn prachtige marktplein. Daaromheen rijen zich vele mooie huizen langs de vier zijden aaneen tot een decoratieve wand, waarop ieder Maaseikenaar met recht trots kan zijn. En dat hij er inderdaad trots op is, bewijst alleen reeds het feit, dat deze oude huizen er nog staan. Want ondanks het feit, dat economische omstandigheden de bewoners dikwijls onder druk hebben gezet om het uiterlijk van de gebouwen aan de eisen van een nieuwe tijd aan te passen, bleef in hoofdzaak de oorspronkelijke toestand bewaard. Zo is de Markt van Maaseik een echte staalkaart van Maaslandse Renaissance in haar verschillende perioden.

Deze Maaslandse bouwkunst, die zich in meer dan één opzicht van de Renaissance-stijl in andere delen van ons land onderscheidt, treft men in de Maasvallei aan op de beide oevers van de rivier.

De meest opvallende karakteristiek van deze stijl wordt in de aanwending van drie diverse bouwmaterialen uitgedrukt, die uit de streek zelf voortkomen : blauwe steen van Namcn, mergel uit de groeven rond Maastricht en Kanne en een warm bruinrood baksteenmateriaal. Verder onderscheidt het Maaslandse huis zich door zijn strenge eenvoud en juist aan deze soberheid ontleent het een voorname waardigheid, die haar charme in het harmonieuze drie-kleurenspeel van de aangewende bouwstoffen vindt : het blauw-grijs van de natuursteen, het okergeel van de mergel en het zeer aangename rood van de baksteen.

Verder oriënteerde de Maaslandse bouwmeester zijn bouwwerken anders dan zijn collega elders. In Maaseik is regel, dat de langgevel evenwijdig met de straat staat en de topgevels daar rechthoekig op geplaatst zijn. Deze topgevels rijzen dan meestal in sierlijke vormen hoog boven de zadeldaken uit, wat een beveiliging tegen brandgevaar en storm betekende.

De Renaissance-huizen in de Brabantse steden als

88

Mechelen en Brussel daarentegen liggen vrijwel zonder uitzondering met de topgevel naar de straat gericht. Een sprekend voorbeeld van deze situering is de huizenbouw rond de prachtige grote Markt van Brussel, waar hele rijen van topgevels staan te pronken met een meestal overvloedige decoratie. Deze gotische nwerking en ook de versieringsclementen ontbreken volkomen aan het Maaslandse huis.

Om deze gebouwen in de tijd van hun ontstaan te kunnen plaatsen, kan men vaak op een jaardatering afgaan, die in de gevelankers aangegeven wordt. Een rijkere wijze van dateren bestaat in het aanbrengen van een chronicum op het kalf van een deur of op een versieringslijst.

Aan talrijke huizen evenwel zal men vergeefs naar een tijdsaanduiding zoeken. In dat geval moet de stijl van het huis onze gids zijn om tot een juistere datering te komen. Aan de hand van kenmerkende verschillen in de bouwtrant is het mogelijk tot een indeling te komen in vier perioden, waarvan de eerste loopt van 1580 tot 1620, de tweede van 1620 tot 1680, de derde van 1680 tot 1720 en de vierde van 1720 tot 1780.

Bijzondere aandacht verdient in de Maaslandse stijl de konstruktie van de ingangsdeur, die om meer dan één reden merkwaardig mag genoemd worden.

Aan de toegang tot het huis besteedden de oude bouwmeesters meestal speciale zorgen, omdat de entree tot de woning een van de meest essentiële delen van het huis uitmaakte, waarop bovendien het oog van iedere bezoeker moest vallen.

De hardstenen omlijsting van de deur bestond uit twee opgaande posten, die niet hoger reikten dan tot de kruisarm van de ramen in de benedenverdieping, waarmee het kalf van de deur op gelijke hoogte lag. Het gevolg hiervan was een nogal opvallend geringe hoogte van de deurdoorgang, eigenlijk te laag voor een persoon van meer dan middelmatige grootte.

Maar dat ging niet anders, met de primitieve middelen, waarover de steenhouwer in die dagen beschikte, bracht zowel het kappen als het transport van stenen van grote afmetingen, niet alleen moeilijkheden, maar ook aparte kosten meen. Daarom zal men aan de burgerhuizen zelden deurposten aantreffen langer dan 1,80 m. Deze die in Maaseik uit de eerste periode bewaard bleven, halen over het algemeen deze lengte niet eens.

Om het ongemak van de te lage ingang enigszins te verhelpen, werd onder elke opgaande deurpost een hard-stenen sokkel geplaatst van ongeveer 30 cm. hoogte. Bovendien gaf men aan het daarop rustende kalf een enigszins naar boven gebogen vorm. Daardoor verkreeg men toch een ingangshoogte van ongeveer twee meter. Door het te lage deurtje, meestal geplaatst tussen een kruisraam links en rechts, die met hun bovenste helften boven de deur uitstaken, droegde evenwel de gepaste verhoudingen in het gevelfront lelijk verstoord te worden. Men moest derhalve naar een oplossing zoeken om dit dissonerende effect weg te werken. Daartoe werd boven de lage deuringang een vrij groot bovenlicht, of soms ook wel een ossehoog geplaatst, waarvan de bovenkant even hoog reikte als de bovenderpel van de ramen van het benedonhuis.

Deze bovenlichten waren meestal met een raamwerk van gesneden hout versierd, waarin stukjes glas van uiteenlopende kleuren verwerkt zaten. In dit raamwerk kon de fantasie van de gekwame Maaseiker schrijnwerkersgezel zich uitleven, die daaraan een sierlijke en speelse vorm wist te geven, waarin wapenschilden, pijlen of andere emblemen ingebouwd werden. En dikwijls kwamen er ook monogrammen in voor, gevormd door de voorletters van de naam van de eigenaar en zijn vrouw.

Wij beschreven voor U de voornaamste kenmerken van de talloze Maaslandse huizen te Maaseik.

Wanneer ons een volgende keer de gelegenheid wordt geboden de artistieke gebouwen zelf aan U voor te stellen, zult U het met ons eens zijn dat reeds hierdoor onze Maasstad de naam "cultuurcentrum" met trots mag dragen !

Mochten alle rechtgeaarde Maaseikenaren wrekkig
vasthouden aan hun kunstzinnig patrimonium !

W. SANGERS

A. SIMONIS

VERZEN OP STADSREKENINGEN.

Op neerdere Maaseiker stadsrekeningen uit de peri-
ode 1600-1795 die nog op het stadsarchief bewaard worden
staat in vers meestal in het Nederlands doch soms ook in
het Latijn of in het Frans. Wij laten hier het vers vol-
gen dat door Bartholomeus van Hoouwen, stadssecretaris,
in de rekening van het jaar 1690-91 opgetekend werd.

"Allusie op beide namen der Heeren
Borgemeesteren. Reddanten.
Henricus Adelphus de HAEM en
Karel Renier SMETS.

Alwaer geen ure wercken is
Daer dient den haen aen Smit en snis
Om vroegh te gaen ter kercken
En daer naar tot het wercken
En als den Smit gaet vroegh op staen
Dan dient hij mede aen den haen
Soo dient den een den andren
En leeren oock malcandren
Ick wensche dat soo in dit Jaer
Malcandren dienen sal dit paar
Tot welvaert van 't gemeene
Dit wil ons Godt verleenen

Amen.

Ick segge Anen die vol wijn
Daer bij en waer t' niet quaet bij sijn".

M. Hendrickx, architect.

MAASEIK.

In uw strategisch stratonplan gevat
 Licht het gouden hart van uw verstofte stad,
 Waar uw marktplaats onder stille lindebomen
 In middeleeuwse kalme ligt te dromen.
 Hier zijn in Maasland de eeuwen stil gaan staan
 En ziet mij de adel van uw rijke huizen aan.
 En midden op dit plein staan sinds jaar en dag,
 Ofschoon hun oog de parthenons van heel Europa zag,
 Twee mannen, vol trots, uw schoonheid te bekijken,
 Die mannen zijn : uw twee grote Van Eycken.

A. SIMONIS.

DE 6 OUDSTE INWONERS VAN DE STAD MAASEIK.

JANS Joseph - Kon. Astridlaan 24 - geboren op 13/05/1875
 DECKERS Maria Elisabeth - Heppeneert 18 - geboren 2/5/1875
 BECKERS Maria - Kon. Albertlaan 22 - geboren 09/08/1875
 LATOUR Richard - Grote Markt 36 - geboren 23/10/1876
 CREEEMERS Anna - Bosstraat 6 - geboren 19/08/1879
 COOLEN Maria - Maastrichtersteenweg - geboren 19/08/1879

HET INTERCOMMUNAAL OVERDEKT ZWEMBAD TE MAASEIK

Alle Maaseikenaren zullen er wel van op de hoogte zijn dat sinds geruime tijd gewerkt wordt aan een project voor het bouwen van een overdekt zwembad in onze stad. Wellicht zijn er echter slechts weinig mensen die op de hoogte zijn van de juiste toedracht en evolutie van dit initiatief. Bij de eerste uitgave van dit contactblad lijkt het dan ook aangewezen de bevolking enkele nadere gegevens hierover te verstrekken.

Het bouwen van een overdekt zwembad te Maaseik is ongetwijfeld noodzakelijk, doch het is tevens een project dat veel geld kost. Niet alleen het zwembad zelf, met de diverse speciale technieken, kost veel geld, maar de uitbating zelf vergt ook ieder jaar geld. Op zich zelf is een zwembad niet winstgevend. Zeer hoge inkomgelden kunnen niet gevraagd worden, daar het juist in de bedoeling ligt de jeugd en elke inwoner de gelegenheid te geven regelmatig de zwemsport te beoefenen.

Van bij het allereerste begin lag het dan ook voor de hand dat de stad Maaseik alleen voor al deze uitgaven niet kon instaan. Daarom werd getracht de omliggende gemeenten aan het project te interesseren. Na heel wat besprekingen bleef het resultaat niet uit: Elen, Dilsen, Kessenich, Kinrooi, Molenbeersel, Ophoven en Rotem verklaarden zich akkoord om met de stad Maaseik samen te werken en gezamenlijk een overdekt zwembad te bouwen.

Om deze samenwerking mogelijk te maken was het nodig een intercommunale maatschappij te stichten onder de benaming "Intercommunaal Overdekt Zwembad Maaseik". Na een tamelijk ingewikkelde, doch vooral lange bestuurlijke procedure werd, bij koninklijk besluit dd. 25 juli 1968, toelating verleend om deze intercommunale maatschappij te stichten. De stichting had vervolgens plaats en de beheerraad werd samengesteld. Iedere aangesloten gemeente heeft één vertegenwoordiger in deze beheerraad. Maaseik, als vestigingsplaats en grootste gemeente, heeft twee afgevaardigden.

De stad Maaseik zal de helft van de bouwkosten dragen. De overige aangesloten gemeenten dragen samen de resterende helft en dit in verhouding tot hun bevolking. De stad Maaseik zal bovendien het bouwterrein ter beschikking stellen.

Eens de intercommunale gesticht en de beheerraad samengesteld, werd overgegaan tot de aanstelling van de architect en van het studiebureau voor de speciale technieken (verwarming, elektriciteit, waterverwarming, waterzuiveringsinstallatie, enz.). Uiteindelijk kon aldus, begin januari 1969 gestart worden met het opmaken van een schets van voorontwerp. Een zwembad is immers een zeer ingewikkeld iets en moet zeer degelijk bestudeerd worden. Trouwens bestaan er over zwembaden heel wat verschillende opvattingen en mag gerust gezegd worden dat op dit gebied overal nog geëxperimenteerd wordt. Na een nieuwe reeks besprekingen werd het akkoord bekomen van het BLOSO (Bestuur der Lichamelijke Opvoeding, de Sport en het Openluchtlevens) van het Ministerie voor de Nederlandse Cultuur.

Op één maand tijd is de architect er vervolgens in geslaagd een volledig en uitgebreid voorontwerp, op basis van de schets van voorontwerp, op te maken. Het studiebureau hield zich ondertussen bezig met de speciale technieken.

De voorontwerpen werden door de beheerraad goedgekeurd en, via de Provinciale Directie van de Stedebouw, de Provinciale Dienst van de Gebouwen en het Provinciebestuur, bij het Departement van Volksgezondheid ingediend. Inmiddels was de grote vakantie aangebroken.

Reeds begin september 1969 verleende de Minister van Volksgezondheid zijn toelating om het definitief ontwerp op te stellen. De beheerraad gaf dan aan de architect en het studiebureau opdracht met het definitieve ontwerp klaar te zijn tegen begin december 1969. Alhoewel deze termijn uiterst kort was, kwamen de ontwerpers toch tijdig klaar. De beheerraad keurde het definitief ontwerp goed en stelde als streefdatum 31 december 1969 voor om de volledige dossier, - waar via de provinciale bestuurlijke instanties-, op het Ministerie van Volksgezondheid te brengen. Ook dit kwam in orde. Sinds einde 1969 berust het dossier op voermeld ministerie.

Heel deze procedure moet doorlopen worden om 50,5 Staatstoolagen te bekomen op de bouwkosten. Zonder deze Staatstoolagen is de bouw van het zwembad inderdaad financieel onmogelijk.

De totale kostprijs van het gebouw, met inbegrip van de speciale technieken, wordt geraamd op meer dan 20.000.000 F.

Voorzien worden een zwembad van 25 m x 12,50 m en een afzonderlijk instructiebad van 12,50 m x 8 m.

De implanting is voorzien aan de Van Mycklaan, in de onmiddellijke omgeving van de sociale woningen die aldaar door de gewestelijke bouwmaatschappij "Oms Dak" opgericht worden.

De eerstvolgende stap in de procedure is nu de toelating tot aanbesteding door de Minister van Volksgezondheid.

Zonder de zaken vooruit te willen lopen, mag toch gezegd worden dat de vooruitzichten gunstig zijn. Er bestaat werkelijk hoop dat de tweede uitgave van dit contactblad ons zal toelaten de bevolking in kennis te stellen van de datum waarop de aanbesteding van ons zwembad zal plaats hebben.

°
° °

In het volgend nummer van dit contactblad zullen, aan de hand van een tekening van het grondplan van het zwembad, verdere inlichtingen verstrekt worden.

15

Statuten van de Sint-Catharina-schutterij (A° 1575).

In de jaargang 1957 van het tijdschrift "Limburg" verscheen een speciaal "schutterij nummer". Op de daarin afgebeelde landkaart, met aanduiding van de Limburgse schuttersgilden van vroeger en nu, staan voor Maaseik geen oude schutterijen vermeld en uit de bibliografische lijst blijkt ook dat er over de oude Maaseiker schutterijen niets geschreven werd.

Toch hebben te Maaseik onder het oude regime meerdere schuttersgilden bestaan. In een oude inventaris van het stadsarchief door Fr. Malders opgetekend in 1644 worden nl. vermeld :

"nr.95-Statuijten der Schutterij van St. Giertruyt tot Heppeneert opgericht anno 1618.

nr.97-Van St. Cattrijne broederschap.

nr.98-Statuijten van St.Chattrijne Companij anno 1575.

nr.99-Statuijten van St.Chattrijne Companij anno 1586.

nr.100-Statuijten van St. Chattrijne Companij anno 1618."

Samen met bijna alle andere archiefstukken op de inventaris van 1644 vermeld gingen ook de archivalia van de schutterijen verloren. Toch heeft de Kruisheer S. Drost in zijn leven nog de gelegenheid gehad om een afschrift te maken van de statuten uit 1575. Wij laten dit afschrift in extenso volgen en hopen in de volgende nummers meer losse gegevens over de Maaseiker schutterijen te kunnen publiceren. Alle inlichtingen in dit verband zijn van harte welkom. Ook vragen wij alle Maaseikenaars eens op zoek te gaan naar de verdwenen schuttersplaten, vaandels, archivalia enz. van onze vroegere schutters.

"Statuten der schutterij van St. Catharin binnen de stadt Maesoyck. (A° 1575).

Eerstens zal hij die in dat gezelschap gelieft te komen zich presentereen aan dat gezelschap, enzoo hij aangenomen wordt, zal hij lief en leed met dat gezelschap doelen en voor zijn aanneming betalen zes stuvers brabantse tot onderhoud des Vogels en zoo dikwijls hij door den gezworen knecht op de vergaderplaats geroepen wordt en niet verschijnt, zal hij zes stuvers brabantse boete betalen.

Ten tweeden zal niemans van het gezelschap mogen afstaan of scheiden dan bij afsterven, tenzij hij zich zal misbruiken, of aan het gezelschap geven zes gulden brabantse met betaling van alle vroeger gedane kosten.

Ten derden. Zoo iemand van het gezelschap handelt tegen die gewoonlijke gebruiken van boete of dezer statuten, dezelve zal naar meerderheid van het gezelschap gestraft worden.

Ten vierden. Zoo iemand van wegen de boete eenige twist oft differentie met eenige uit het gezelschap zou hebben, dezelve zal niet mogen schieten, oer die differentie geslecht en neergelegd is, op straf van eenen Hornschen gulden.

Ten vijften. Zoo de Heer of die stad het gezelschap van doen hadt in noodigen zaken, zoo zal de knecht (bode) of een der meesteren alle gezellen dit aankondigen en aanzeggen en die alsdan niet zal verschijnen, zal gestraft worden met zes stuvers brabantse.

Ten zesden. Zoo iemand van het gezelschap eenige boeten of andere kosten zal schuldig ware en den derden dag daarna niet zou betaald hebben, zal de knecht denzelven mogen penden en zoo hij dit weigert, of den knecht smadelijk zou bejegenen, zal vervallen in een straf van vijftien stuvers brabantse.

Ten zevenden. Zoo iemand van het gezelschap zich zou misbruiken, of de een tegen den ander in twist geraken, of met woorden, werken, slagen of wonden beleedigen, zullen die twee meesters met twee andere van die gezellen, die daartoe zullen worden gekozen, macht hebben het geschil te slechten en de partijen te vereenigen en zo er dan alzulke zijn die hunne bevelen en uitspraken niet willen aannemen en houden, die zullen gestraft worden met eenen rozenobel, waarvan een derde aan den Heer, een derde aan de stad en een derde aan de gezelschappen.

Ten achtsten. Zoo een van de gezellen op den kameren komt en drie dronken doet, die zal gelijk de andere gezag hebben.

Ten negonden zal ieder gezellen gehouden zijn op de kermissen en de omgangsdag eerlijk den koning van de gezellenvereeniging in de processie te volgen tenzij hij in de stad niet was, of eenig bevol of officie zulks verhinderde en in zulk geval zal hij nothans een notabellen persoon in zijn plaats stellen.

Ten tienden. Zoo iemand der gezellen eenige tafels, wimpels, vaandels, toortsen, vuurpannen, kruiken, potten, schotelten of iets wat aan de vereeniging of aan de kammeren toebehoort, onverschillig wat ook zou mishandelen, moedwillig breken of stuk werpen (wat God verhoede) afhandig maken, die zal door het gansche gezelschap met het beste gevolg gestraft worden.

Hierna volgen de dagen, waarop de gezellen gehouden zijn om contributie te betalen, hetzij zij present zijn, of niet.

Eerst op St. Catherina avond, 2e op St. Catharina dag, 3e den laatsten Vastenavond dag, 4e den dag voor men schieten gaat, 5e den dag, waarop men schiet, 6e den derde dag daarna, als men zal afrekenen, 7e op den dag als eenige andere schutters schieten, om derzelve zooals behoorlijk is te beschenken.

Op deze voornaemde dagen zal niemand der gezellen gehouden zijn te wijn te gaan of daarvoor contributie te betalen, tenzij alleen op St. Catharinadag, op den dag waarop men geschoten heeft en op den laatsten vastenavonddag.

Al deze artikelen en punten voornoemd heeft dit gezelschap der Catharina schutterij voor mij notaris en ondergeschreven getuigen solemneel gestipuleerd en gesteld in handen van den notaris ten bate van genoemd gezelschap.

Gedaan en goedgekeurd en volgens begeerte in deze vorm gesteld binnen de stad Maeswijk op de St. Catharina vergaderzaal den 20 juni 1575.

In tegenwoordigheid van Andries Beckx en Lambert Swijldon als getuigen hiertoe geroepen en gebeden.

Gijsebert van Rommelen
Notaris publicus".

M. Hendrickx, architect.

MAASEIK - KARNAVAL - HEILIG WAHRES.

Hoelang viert men reeds carnaval ? Wat weten we over de oorsprong van carnaval ? Dergelijke vragen worden steeds gesteld door onze Maascikenaren in de periode rond vastenavond.

Over het ontstaan van de naam "carnaval" is men het niet eens. Sommigen menen de oorsprong te moeten zoeken in het Toskaanse "carnevale", dat op zijn beurt ontstaan is uit "carne levare", d.i. vlees opruimen. De meest waarschijnlijke uitleg is dat de naam ontstaan is uit "carrus navalis", wagenschip, bij heidense jubelfeesten in gebruik.

Wat nu over de oorsprong van carnaval ? Beperken wij ons tot enkele karakteriserende aspecten.

In diepste wezen is vastenavond in oorsprong niets anders dan een dankfeest voor de verkregen oogst en een smeekefeest voor de gewenste nieuwe vruchtbaarheid en oogst bij de prekristelijke en meer primitieve volkeren, die zeer nauw met de natuur verbonden waren en zich van haar in hoge mate afhankelijk voelden. Deze meenden dat de natuur bevolkt was met gunstig en ongunstig gezinde demonen en met geesten van overledenen met wie zij meer "kontakt" hadden dan de zogenaamde kultuurvolkeren. Die demonen en geesten konden zij gunstig stemmen of afweren, tot hulp brengen bij de groei of onschadelijk maken. De bedoelde magische activiteiten verrichtten alle primitieve volkeren doordat ze zich, op welke wijze dan ook, veranderden in uiterlijk, stem en gebaren (d.i. in ons geval, zich verkleden, maskers dragen, stem veranderen, "de waarheid zeggen").

Dit smeken en danken was iets heel gewichtigs en daarom feestelijks. En tot dat feestelijke behoorde, behalve de kultus spelelementen, veel eten en veel drinken van hetgeen de goede geesten in het afgelopen oogstjaar hadden geschonken, teneinde bij de volgende oogst nog meer te ontvangen.

Mede omdat het proces van de wasdom, vooral bij de meer primitieve "natuurmens", nauw met het seksuele in verband werd gebracht, kregen deze dank- en smeekfeesten begrijpelijkerwijze een meer of minder sterk seksueel en soms zelfs orgiastisch karakter, dat heel lang heeft nagewerkt.

Doch niet slechts bij de primitieve volkeren, maar ook bij de Grieken, Romeinen en Germanen treffen wij in de cultus van bv. Dionysos, Saturnus en Nerthus deze feesten met hun oorspronkelijke elementen in min of meer gewijzigde vorm aan.

Wij mogen niet uit het oog verliezen dat dit alles, ook nog voor hen die tot het christendom waren overgegaan, in wezen zeer ernstige bezigheden waren, die in de loop der tijden met allerhande, veelal van streek tot streek verschillende, feest- en spelelementen werden omkleed.

Zo'n, relatief jong, spelelement als overblijfsel van vroegere cultushandelingen zijn de, op sommige plaatsen in Limburg nog bestaande vorm van het zgh. "voejagen", d.i. het rondtrekken van kinderen, onder het zingen van vastenavondliedjes, om etenswaren, versnaperingen en geld bijeen te krijgen. Ook kende men het "voejagen te paard", waarbij jonge lieden te paard rondtrokken van herberg tot herberg op jacht naar gerstenat en vrouwen.

Dat dit "voejagen" reeds vroeger in Maaseik tot misbruiken leidde, bewijst een uittreksel uit een Maaseiker register van 1618 : "Den XX januarii XVIXVIII bij " vergaederinge van drij gelidderen, dat is scholtis, " burgemeesteren, nieuwen alden raedt, is verdraegen, dat " van nu voortaan niemant van binnen noch van buyten meer " en sulle moge te peirt noch te voet die vouy jaegen op " vastelavont op pene van drij goldtgulden die elke per- " soon broecken zal soo deck ende menigwerf dat sulx be- " vonden worden aan Heere, stadt en raede".

Een ander oud spelelement is het huidige begin van de karnaval op de elfde van de elfde maand, dat waarschijnlijk samenhangt met de viering van de s'cht- en oogstfeestdag St. Martinus.

De verkondigers van het christendom treffen in de Aziatische, Romaanse en Germaanse landen diep ingewortelde traditionele cultusgebruiken aan, welke met die van onze Karnavalscyclus sakenhangen. Het is aan geen twijfel onderhevig dat in het cultureel menggebied der GERMANIA ROMANA, waartoe Limburg moet worden gerekend, de karnavalsgebruiken - evenals die rond Kerstmis en Nieuwjaar - de tot dit gebied behorende landen sterk beïnvloedden.

Uit de stemverandering der gomaskerden, die eerst het geluid van een bijzondere natuurdemon of van een overledene kan hebben nagebootst, ontwikkelde zich het zgn. "de waarheid zeggen", misschien via de Romeinse Saturnaliafeesten, welke ook hun tijdelijk heersende en kritiserende Saturnaliakoning, o.a. in Limburg en het Rijnland, de Prins Karnavel en de Nar in het leven kunnen hebben geroepen. Immers deze feestkoning nam niet alleen voor korte tijd het gezag van de keizer over, waarbij hij werkelijk alle macht kreeg, maar moest ook door allerlei dwaze bevelen voor de nodige geestigheden en vrolijkheid zorgen en anderzijds de Keizer "de waarheid zeggen" door vrijmoedige kritiek op hem uit te oefenen.

Dan werden ook opulenten maaltijden gehouden die, in zekere zin, als voorlopers van de latere Karnavalszittingen (of Kappensitzungen) kunnen beschouwd worden. Daar treffen wij dan ook de mogelijke verre voorgangers van de huidige "butterreden" aan. Immers, geestige, of zelfs geloerde, tafelredes moesten gehouden worden.

Opvallend is dat ook op de dagen der "Saturnalia" (17-24 dec.), zoals op onze karnaval, alle standverschil verdween, slaven en dienaren als de gelijke van de heer werden beschouwd en op voet van gelijkheid aan alle amusementsen konden deelnemen.

Deze Saturnalia vormen als het ware een duidelijke schakel tussen de primitieve oogst- en zaairoosten - d.i. de viering van het oude en nieuwe jaar - evenals de huidige Lijnlandse en Limburgse karnavalsviering, waarvan de lijn der evolutie nog niet met zekerheid kon worden gevolgd.

Een belangrijk element dat wij hier nog missen is de zgn. BLAUWE SCHUIT : een boot op wielen, in het latijn CARRUS NAVALIS (zeewagen) genoemd. Deze CARRUS kwam in een of andere vorm bij de Romeinen, Grieken, Aziaten en Germanen voor. Bij deze laatsten reed, volgens de Romeinse geschiedschrijver Tacitus, de godheid NERTHUS op een cultuswagen over de akkers om er vruchtbaarheid aan te schenken.

Het is bekend dat in de 12de eeuw een blauwe boot op wagenonderstel van Aken, via Maastricht naar Tongeren reed en dat een dergelijk gebruik op het einde van de middeleeuwen nog vrij algemeen bestond.

Het is wel zo dat de Blauwe Schuit en de jongere Prinsenvagen op invloeden van de Carrus Navalis der Romeinen en van de Nerthuswagen der Germanen teruggaan.

De verkondigers van het christendom hebben getracht deze en andere karnavalsgebruiken, die mede een lentefeest waren dat symbolisch de overwinning van de zomer op de winter manifesteerde, zoveel mogelijk te concentreren vóór de tijd van voorbereiding ter viering van het feest dat in de gang der natuur én in het kader van het kristelijk geloof als een begin van nieuw leven door het met Kerstmis verschenen nieuw licht kon worden beschouwd, nl. voor de vasten van Pasen, om vervolgens misbruiken weg te nemen door dekreten, waarschuwingen, dreigementen en straffen.

En aan dergelijke dekreten, dreigingen, straffen en zelfs rigoureuze verboden heeft het, vaak zeer terecht, in de loop der eeuwen waarlijk niet ontbroken, noch van kerkelijke, noch van wereldlijke zijde.

Reeds in 743 verbood het concilie van Leptinae de, zonder twijfel tot de Karnavalsgeest behorende "spurcialia in februario", te weten drinkgelagen, uitspattingen en het rondlopen in gescheurde kleren en kapotte schoenen, een vorm van straatkarnavalviering die in het begin van deze eeuw, zeker op het platteland, niet ongewoon was.

En wanneer dergelijke dekreten gedurende en na de middeleeuwen herhaald werden, dan deden - na het hoogtepunt der karnavalsviering in het weelderig herfsttij

der middeleeuwen met zijn talrijke vastenavondspelen der rederijkers - de geestelijke en wereldlijke reformatoren er nog een flinke schep op, om de bondige reden dat de "vastenavond als een rechte Bacchusdag strijdig was met Gods woord".

En het regende verboden in nagenoeg alle steden, waarheen de minder vrije feestlustigen uit de dorpen vaak trokken om het karnavalsbloed te laten kruipen waar het niet gaan kon.

Het optreden van zwaarddansers en uitvoerders van vastenavondkluchten - groepen die het stadsbestuur weleer betaalde - werd niet meer toegelaten; de verkleeding van mannen als vrouwen en omgekeerd moest, als in strijd met de bijbel, achterwege blijven; de zgn. vastenavondbieren, gekwalificeerd als "insolente" bieren, mochten geen doorgang meer vinden. Het ophalen van gaven, onder het zingen van onschuldige vastenavondliederen, het zgn. "voejagen" moest nu maar eens uit zijn.

Hierboven maakten we reeds melding van een verordening van de stad Maaseik van 1618 i.v.m. het "voejagen". In de archieven van Maaseik vinden wij verder in de 18e eeuw:

"Publication ten overstaan heeren van dry gelidderen
 "de 14 februarii 1703: Tot voorcoominge van vele disorders en abuijsen, wordt de Borgers deser stadt seer
 "erenstlijck verbooden, eenige masquerades te maecken,
 "off vastenavonts vieren op de straeten te stoecken,
 "off door haere kanderen off domesttycken sulcx te permitteren op de pene van 2 goltguldons yeder royse te
 "verbeuren, sullende de ouders voor haere kinderen en
 "domestycken gesocht worden.". (Public. rog. I, blz. 22.)
 "Publicatie (1753): mede oock sal ieder een gehouden
 "wesen van geene vastenavonts vieren te stoecken op
 "marktstraeten noch eenighe leedighe huysen op d'amen-
 "de van eenen goltguldens en sullen de ouders voor de
 "kinders responsabel wesen". (Public. rog. II, blz. 44)
 "Ter vergaedoringe den 21 februarii 1756: Wij school-
 "tus borgemeesteren en de magistract deeser stadt
 "Maaseyck bemerkende hoe dat door de continuele aerdt-
 "beevingen welcke soo deese stadt als het gheheel landt

"Is gevoelende den almogeden godt als vergramt zijnde
 "door der menschen sonden, sijne straffende handt over ons
 "schijnt te willen uytreycken, om welcke te voorkomen wel
 "noodigh is boedtveerdigheydt te doen, tot welcke de gees-
 "telijcke overighcydt ons coomt te vermacnen soo is dat wy
 "van onsen kant daer in willende medewercken verbieden
 "wel sericuselyck aen alle inwoonders, deser stadt ende
 "aend alle onse onderhoorende persoonen soo van binnen als
 "van buyten van op deesen vasten avont t' sij in huysen
 "ofte op de straecten geene publicque vergaedinge te hou-
 "den met bass, violen oft ander gespeel, geen maguaraten
 "oft vercleede persoonen te loopen, noch gaas te rijden,
 "noch vasten avont speelen te houden op wat maniere dat
 "het magh sijn geene de minste vulpshoeden te bedrijven
 "op een amende voor ieder persoeone van dry goudt guldens
 "verbiidende aen alle hergebergiers alsulcke persoonen
 "ofte gespeel in hun huys te admitteeren op peene dat hij
 "voor ieder persoonen sal repondeeren ende in de voers-
 "screven amende vervallen als wordt oock aen de campagne
 "van St Catharinen verbooden van een dans spel met hun te
 "hebben of tromme te roeren op amende voorschreven en is
 "doese gepubliceert by voorrige gerequireerde somlemnitey-
 "ten ter overstaen van den Eerenfesten Heer Scholtus bor-
 "gemeesteren en magistraet op dato als boven".

In 1668 maakte een oekase van de stad Eindhoven niet slechts een einde aan "dierenkwelling", door het trekken van ganzen, konijnen, hanen, katten en andere beesten".

In 1665 vaardigde de Gelders-Spaanse regering een, voor Limburg nogal bekrompen, plakaat uit "togen "de buitensporigheden van den vastenavond", en zelfs "tegon 't onschuldige "uitroepen der mei-liefsten" en andere misbruiken.

De geestelijke overheid schijnt iets milder en zelfs nogal atruïstisch tegen de problematiek te hebben aangekeken. De geschiedkundige Jos Habets heeft er tenminste niets anders over méde te delen dan dat de geestelijken en religieuzen beider kunne zich op vastenavondmaandag en dinsdag aan boetopleging moesten onderwerpen, terwijl de leken zich aan uitbundige vroeg-
 de overgaven.

Doch, hoe het ook zij, het gewenste effect had al die verbiedcrij niet. De genomen maatregelen werkten slechts langzaam en, blijkbaar, veelal tijdelijk. En dat kon ook moeilijk anders ! Immers deden de autoriteiten als schutten en burgemeesters op voorzichtige wijze vaak mee aan wat ze zelf verboden hadden.

Wij weten dat de gilden de viering bevorderden en zelfs vaak de "Blauwe Schout" verzorgden en trokken. Het was toch ook wel heel veel gevraagd van de gee-gemeente die, zoals bv. in Nürberg, jaar in jaar uit de stedelijke autoriteiten, omringd door trommelaars en fluitspelers, in berrolende lust en leut in het narrenschap hadden zien zitten, te eisen die vreugde in eens maar als des duivels en duivelswerk vaarwel te zeggen.

Datzelfde geldt met name voor de Nijmegenaren, wier stadsbestuur in 1550 nog de "Scipghesellen" betaalde, "die mitter blauwen schute omvoiren".

Doch deze, vaak min of meer gemotiveerde maatregelen van de kerkelijke en geestelijke overheid, leidde toch tot het wegsterven van de karnaval in het noorden en oosten van de Nederlanden. In het zuid-oosten van de Nederlanden, dus Limburg, bleef op het einde van de 19de eeuw in Maaseik, Sittard, Roermond, Maastricht van karnaval ook niet veel meer over dan wat pover verklede, zingende, veelal toegetakelde vastenavondgekken. En toch smeulde het karnavalsvuur nog in onze Maaskant en hier kon het de levenslustige, impulsieve, barokke Maaslander, elk ogenblik in een gloed van feestvreugde zetten.

In het kader van het voorgaande moeten wij ons realiseren dat de vastenavond in de loop der tijden zijn primaire en meest intrinsieke reden van bestaan, nl. het op een bijzondere manier uiten van dank voor en smeken en dringen en dwingen om nieuwe oogstzegen, - wat de vorm van een lentefeest aannam - verloren had. De verbondenheid op leven en dood met de natuur en de akkerbouw was geleidelijk aan verdwenen en daarmee ook het cultus-motief uitgeschakeld, vooral doordat het kristendom zijn stempel op de Karnavelsfeesten had gedrukt en deze had samengedrongen in de Jagen vóór het begin der

veertigdaagse vasten voor Pasen. Zo ontstond de gedachte aan een kort, uitbundig genieten, zich uitleven voor de veertig dagen van versterving, gedachte die ook bijna uitgestorven is. Maar veel wat met de primitieve utiliteitsfunctie verbonden was, bleef door de eeuwen heen bestaan, omdat het algemeen menselijk en dus van alle tijden is. Ik bedoel de aangeboren behoefte van de mens aan feesten en feestvreugde, de behoefte aan een ventilatieklep voor levensdrang, de behoefte ook te genieten van de godsgaven der aarde, de behoefte om geheel mens te zijn, om natuurlijk te doen, om zonder het masker der dagelijkse konventie, op z'n karnavals gemaskerd, een paar dagen van het jaar - zij het in Maaseik abnormaal lange dagen - in het leven te staan en open en rechtuit de "waarheid te zeggen", en zonder andere geschreven wetten dan die van vrijheid en vreugde, kolder en uit wijsheid geboren dwaasheid van Vorst, Prins en Raad van 11 Grootriders.

Uit deze stille, sluimerende verlangens en behoeften is in de jongste Rijnlandse en Maaslandse karnavalsgeschiedenis, zonder verloochening van reële en potentiële culturele waarden der vastenavondviering in het verleden, een nieuw carnaval ontstaan.

En dat geschiedde niet bij dekreet, door bepalingen van welke overheidsinstantie ook. Neen, de wereldlijke en zelfs kerkelijke overheden wilden, misschien als experimenterende "volkpsychologen", de verantwoordelijkheid voor de leiding van deze historische gezonde drang naar levensuiting in uitbundigheid, overlaten aan het met ontwikkeling en cultuur gegroeide verantwoordelijkheidsgevoel van het "volk", terwijl zij zelf als bescheiden waarnemers en raadsheren op de achtergrond bleven.

En omdat iedere gemeenschap een éنية en eigen traditie heeft, die bij iedere generatie op velerlei wijze tot uitdrukking komt, dan geldt zulks zeker voor de Maaseiker gemeenschap, welke mede onder de invloed van het aangrenzend Oost-Limburg en het Rijnland, in de laat-

ste generaties een eigen vorm voor wezonlijke elementen der karnavalstraditie heeft gevonden.

Vervolgt.

Tony Van Wijck.

Schrijver van dit artikel verzamelt alle gegevens (foto's) tekeningen, geschriften, kranten, enz.) over de prachtige Maaseiker Halfvastenoptochten (Cavalcades) die in onze stad trokken vóór en na wereldoorlog 14-18. Hij doet hierbij een oproep aan de Maaseikenaren die dergelijke archieven bezitten om ze te mogen inzien en kopiëren. Dank bij voorbaat.

T. VAN WIJCK.

Maastrichtersteenweg, 11 MAASEIK.

Tel. 011/61008

S.O.S. NATUUR.

De raad van Europa heeft 1970 uitgeroepen als Natuurbeschermingsjaar. Een jaar waarin ons gevraagd wordt, ieder op zijn plaats en in zijn mogelijkheden, een steentje bij te dragen om de laatste plekjes natuur die ons nog resten, te vrijwaren ; om wantoestanden (zoals water- en luchtbezuudeling) te bestrijden enz.

Verenigd is deze taak veel gemakkelijker : in Limburg bestaan organisaties (waarin het noord-oosten van onze provincie ontstellend zwak vertegenwoordigd is) die zich actief met natuurbehoud en natuurstudie bezig houden. We noemen Natura-Limburg, Natuurbeschermingsaktie en de vier Wielewaal-afdelingen. De afdeling Maasland van de ornithologische vereniging de Wielewaal heeft zelfs de oprichting van een jeugdafdeling gepland. Voor inlichtingen over deze organisaties kunt U informeren bij Rik Theuwissen, Heirweg 18 Maaseik.

MILITIEAANGELEEDENHEDEN - BERICHT

De gans bijzondere aandacht van de dienstplichtigen van de lichting 1971 en waartoe behoren :

- 1) de miliciens geboren in 1952 ;
 - 2) zij die geboren vóór 1952 en door uitstel of andere redenen bij de lichting 1971 ingedeeld zijn,
- wordt gevestigd op de hiernavolgende richtlijnen :

a) De aanvragen om uitstel, vrijlating of vrijstelling op lichamelijke grond, bij toepassing van de artikels 10, 12 en 14 van de dienstplichtwetten, moeten ten laatste op 31 januari 1970 ingediend zijn bij het bestuur der gemeente, waar belanghebbende voor de militie is ingeschreven, d.i. de gemeente waar hij woonachtig was op 1 oktober van het jaar waarin hij 16 jaar oud werd;

b) Alle laattijdige aanvragen (na 31 januari 1970), gericht aan de Gouverneur der Provincie om redenen van vergetelheid of onwetendheid, zullen onverbiddelijk door de Militieraad als niet ontvankelijk beschouwd worden.

De verzoeken voor onthefing van werkelijke dienst (art. 87) toepasselijk op de militieplichtigen der lichting 1970 kunnen niet ingediend worden noch bij het gemeentebestuur, noch bij het provinciaal bestuur, maar bij de Militaire Overheid door de militieplichtige tijdens zijn verblijf op het Recruterings- en Selectiecentrum bij zijn keuring op dienstgeschiktheid (3 dagen).

Om hiervoor in aanmerking te komen moet de militieplichtige der lichting 1970 vóór 1 januari 1970 hetzij behoren tot :

- a) een gezin met tenminste zes kinderen in leven op voorwaarde dat géén enkele broeder als lid van een gezin met ten minste zes kinderen in leven het genot van onbepaald uitstel, onthefing, vrijlating van de werkelijke dienst of aanwijzing voor het speciaal contingent heeft bekomen;
- b) een gezin van ten minste zes kinderen in leven,

18

Waarvan de éérste begunstigde het onbepaald uitstel, de ontheffing, de vrijlating of de aanwijzing voor het speciaal contingent als lid van een groot gezin bekwam met de lichting 1965 of voorgaande lichtingen ; (opdat een tweede lid van het gezin hiervan kan genieten is het thans niet meer vereist dat de éérste begunstigde gehuwd is)

- hetzij :

c) een of meer kinderen ten laste hebben vóór 1 januari van het jaar tijdens hetwelke de dienstplichtige de leeftijd van 24 jaar bereikt heeft (t.t.z. ten laatste geboren op 31 december van het jaar van zijn 23 jaar).

- hetzij :

d) ten minste TWEE broederdiensten in het leger kunnen inroepen.

- hetzij :

e) ten minste EEN broederdienst in het leger kunnen inroepen en BOVENDIEN de zoon zijn van een militair OVERLEDEN in actieve dienst.

- hetzij :

f) de broeder zijn van een militair OVERLEDEN in actieve dienst.

- hetzij :

g) tenminste één lid van het gezin (vader, moeder, broeder, zuster) hebben dat voor het Vaderland GESTORVEN is als militair, verzetslid, krijgsgevangene, politieke gevangene, gedeporteerde of naar aanleiding van zijn vaderlandslievende houding.

De militieplichtige zal voor ontheffing slechts in aanmerking komen, wanneer hij alsdan, nl. tijdens zijn verblijf op het Recruiterings- en Selectiecentrum (3 dagen) "aangewezen - geschikt voor de Dienst " wordt bevonden.

Over deze ontheffing wordt beslist door een commissie samengesteld uit een ambtenaar van het Ministerie van Binnenlandse Zaken aangewezen door de Minister van Binnenlandse Zaken en twee officieren van het Leger, aangewezen door de Minister van Landsverdediging, bij het einde der keuringsverrichtingen 1970 t.t.z. na 4 september 1970.

MAASEIKER FOLKLORE.

- vingerrijmpje :

" N° 1 waos in 't water gevalle,

N° 2 auw hem terout gehaold,

N° 3 auw den handdook gebracht,

N° 4 auw hem aaf godruegd,

En het klein pinkske auw het aan mooderke gaon zegge".

- aftelrijmpje :

" Achter het kapelleke

Daar lag een doode rat.

Mejuffer Isabelleke

Die had er op getrapt.

10, 20 100. "

Ontleend aan : J. Frère, Limburgsche Volkskinde, Hasselt, 1936, 77 en 91.

MAASEIKER FOLKLORE.

- schoot of knie liedje :

" Ju, ju, peerdche,
 Te Köln on en eertche,
 Te Hasselt on en assenoot,
 En zou riedt dat peerdche voort,
 Ju, ju, peerdche op den draf,
 Merge is het zondag,
 Dan rieje al die hierkes
 Met die bonte klierkes,
 Dan rieje al die denkes
 Met die dikke nenkes,
 Dan riedt den erne akkerman
 Met ze peerdche achteran.
 Ju, ju, hottekatot,
 Van de neule nae de stal,
 Het peerdche bescheet zich hiel en al.
 Ju, ju, peerdche jijze,
 De neule gijt net ijze,
 De pastoor zit op de bonte koe,
 En riedt al nae de neule toe,
 Ju, ju, peerdche op den draf,
 Morten is het zondag."

Ontleend aan : J. Frère, Linburgsche Volkskunde,
 Hasselt, 1936, 74.

TE ONTHOUDEN DATA.

- 23 jan. Karnavalszitting Zeal VAN EYCK
- 25 jan. Kessenich - M.F.C.
Wurfeld - Boorsem
Chence - MAVOC
- 29 jan. Minivoetbal Maaseik II - Maaseik I
- 31 jan. PRINSENBAL Zeal AURORA
MAVOC - Rijkel
- 01 febr. M.F.C. - Waterloo Neeroeteren
Gerdingen-Wurfeld
Zonhoven - BACMA
- 05 febr. Minivoetbal Maaseik I - Mechelen I
- 07 febr. Sart-Tilman - MAVOC
- 08 febr. M.F.C. - Beek
Elen - Wurfeld
BACMA - Excelsior Hasselt
- 09 febr. Vastenavondmaandag
- 10 febr. Vastenavonddinsdag
- 14 febr. MAVOC - Tongeren
- 15 febr. Molenbeersel - M.F.C.
Wurfeld - Neerglabbeek
Bree - BACMA
- 19 febr. Minivoetbal Maaseik I - Zolderia
Voordracht Davidsfonds :E.H.Gabriels "Vrij-
metselarij".
- 21 febr. Mechelen-a/d-Maas - MAVOC
- 28 febr. MAVOC - Lanklaar
- 01 maart M.F.C. - Neerharen
Waterloos Neeroeteren - Wurfeld
- 04 maart A.B.N.-V.B.O. tcmooi voor alle scholen van
Maaseik
- 05 maart Minivoetbal Maaseik I - Zolderia
- 07 maart MAVOC - Retinne
- 08 maart HALFVASTENSTOET
Uikhoven - M.F.C.
Wurfeld - Rekem
BACMA - V.T.S. Hasselt

- 14 maart Verviers-MAVOC
- 15 maart Wurfeld - M.F.C.
Coalboys Genk - BACMA
- 16 maart Sint Jozefsmarkt
- 19 maart Minivoetbal Maaseik II - Mechelen I
- 22 maart Berkenbos Heusden - BACMA
- 26 maart Minivoetbal Maaseik I - Mechelen II
- 29 maart Kermis Ven
- 30 maart Kermis Ven
Muziekavond : A Capella koor in samenwerking
met Kon. Harmonie Concordia
- 02 april Minivoetbal Maaseik I - Zolder II
- 05 april M.F.C. - Gerdingen
Neerharen -Wurfeld
- 11 april Atlas - MAVOC
- 12 april Rekem - M.F.C.
Wurfeld - Uikhoven
- 16 april Minivoetbal Maaseik II - Brandweer I
- 18 april MAVOC - College Maaseik
- 19 april M.F.C. - Wijshagen
Lanklaar - Wurfeld
- 25 april MAVOC - Aarlen
- 26 april Gruitrode - M.F.C.
Wurfeld - Kessenich
- 01 mei Feest van de Arbeid
- 03 tot Noordwijkerkermis
- 07 mei
- 07 mei O.H. Hemelvaart
- 17 mei Pinksteren
- 21 juni Stadskermis
- 23 juni Liefhebberscriterium D.V.M.
- 24 juni Bleumorstraat Jaarmarkt
- 15 aug. Statiwijkkermis - Wurfeldkermis
- 16 aug. Statiwijkkermis - Wurfeldkermis
- 13 sept. Aldeneikerkermis
- 20 sept. Heppeneertkermis

30 nov. St. Niklaasmarkt.

- De thuiswedstrijden van MAVOC worden gespeeld in de turnzaal van het Technisch Instituut Sint Jansberg, aanvang te 17 uur.
- De thuiswedstrijden van de Minivoetbal worden gespeeld in de Sporthal te Mechelen-a/d-Meas, aanvang te 21 uur.
- De thuiswedstrijden van de BACMA worden gespeeld op de terreinen aan de Bospoort, aanvang te 11 uur.

OPROEP I.

Deze kalender is niet volledig. De redactie verontschuldigt zich voor de ontbrekende data en vraagt de verenigingen zo vlug mogelijk hun activiteiten mede te delen aan het redactiesecretariaat.

OPROEP II.

Het A Capella koor wenst zijn ledenaantal te vergroten. Muziekkliefhebbers met goede stem zijn steeds welkom. U kunt zich aangeven bij R. Daniëls, Maastrichtersteenweg 71 te Maaseik of bij bestuursleden of leden van het koor.

NUTTIGE INLICHTINGEN.

Administraties - Diensten - Toegangsuren - Adressen -
Inlichtingen.

GEMEENTESEKRETARIAAT : Stadhuis - Tel. 61001

Elke dag in de voormiddag van 8u.30 tot 12u.30.

GEMEENTECONTINGIER : Stadhuis - Tel. 61001

Elke maandag-, woensdag- en vrijdagvoormiddag van 9u tot 12u30.

POLITIE : Bospoort - Tel. 61034.

TECHNISCHE DIENST : Grote Kerkstraat 28 - Tel. 62172.

Elke werkdag in de voormiddag van 10u. tot 12u., behalve vrijdag en zaterdag.

BRANDWEER ; bel 900 !!!

BIBLIOTHEEK : Voorlopig adres Markt, zal binnenkort verhuizen naar Hepperstraat.

a) jeugd: maandag 16 tot 18u.

woensdag 15 tot 17u.

zaterdag 13 tot 15u.

b) volwassenen en adolescenten: dinsdag 16u30 tot 18u30

woensdag 18u tot 20u

vrijdag 16u tot 18u

zaterdag 13u tot 15u

zondag 10u tot 12u

STEDELIJK MUSEUM : Markt - Tel. 61189

Open a) van 1/10 tot 30/3 : iedere zon- en feestdag van 14u tot 16u.

b) van 1/4 tot 30/6 en 1/9 tot 30/9 : iedere zaterdag, zon- en feestdag van 14u tot 17u.

c) van 1/7 tot 31/8 : iedere dag van 10 tot 12u en van 14 tot 18u.

Buiten deze perioden toegankelijk op afspraak: tel. 61189

WUILNISOPHAALDIENST : iedere woensdag. Indien maandag, dinsdag of woensdag op een wettelijke feestdag valt gaat de ophaling door op donderdag.

De vrachtwagen van de stad komt rond voor het ophalen van grote afvalstukken, die niet in de standaardemmers kunnen, en wel op volgende dagen :

22 en 23 januari - 2 en 3 april - 2 en 3 juli - 1 en 2 oktober.

WEEK-END DIENSTEN VAN DE DOKTERS VOOR HET EERSTE
HALFJAAR 1970.

De week-end dienst van de dokters begint zaterdagmiddag om 14 uur en eindigt maandagmorgen om 7 uur. In principe bestaat deze dienst voor het verrichten van dringende verzorging tijdens het week-ond. Indien U zulks absoluut wenst, kunt u uw huisarts bellen. De week-end dienst bestaat nochtans om ook uw huisarts een vrije dag te kunnen gunnen.

Dr. BEELEN, Venlosesteenweg, MAASEIK	tel. 61.632
Dr. BOUTS, Dorpsplein, KINROOI	tel. 64.386
Dr. DRIANE, Markt, MAASEIK	tel. 61.024
Dr. GOESSENS, Markt, MAASEIK	tel. 61.183
Dr. HOEVER, Prinsenhoflaan, MAASEIK	tel. 61.003
Dr. VAN DER ZIJL, Bosstraat, MAASEIK	tel. 61.146
Dr. VAN TILBORG, Nagelstraat, OPHOVEN	tel. 61.129
Dr. WEEKERS, Maastrichtersteenweg, MAASEIK	tel. 61.120

	Dr.				Dr.
1 jan.	HOEVER	11-12 apr.		HOEVER	
3-4 jan.	VANDERZIJL	18-19 apr.		VANDERZIJL	
10-11 jan.	VAN TILBORG	25-26 apr.		VAN TILBORG	
17-18 jan.	WEEKERS	1 mei		WEEKERS	
24-25 jan.	BEELEN	2-3 mei		BEELEN	
31 jan.-1 febr.	BOUTS	7 mei		BOUTS	
7-8 febr.	DRIANE	9-10 mei		DRIANE	
14-15 febr.	GOESSENS	16-17 mei		GOESSENS	
21-22 febr.	HOEVER	23-24 mei		HOEVER	
28 febr.-1 maart	VANDERZIJL	28 mei		VANDERZIJL	
7-8 maart	VAN TILBORG	30-31 mei		VAN TILBORG	
14-15 maart	WEEKERS	6-7 juni		WEEKERS	
21-22 maart	BEELEN	13-14 juni		BEELEN	
28-29 maart	BOUTS	20-21 juni		BOUTS	
30 maart	DRIANE	27-28 juni		DRIANE.	
4-5 april	GOESSENS				

APOTHEKERSDIENSTEN VOOR MAASEIK-NEEROETERENVOOR HET EERSTE HALFJAAR 1970.

Zondagdienst - van zaterdag- avond 8u. tot maandagmorgen	Weekdienst na 20u. van - tot
18/1 CLAESSENS	19/1 - 24/1 SCHOUTERDEN
25/1 COLSON	26/1 - 31/1 WAELEBERS
1/2 SCHOUTERDEN	2/2 - 7/2 CLAESSENS
8/2 WAELEBERS	9/2 - 14/2 COLSON
15/2 BROUWERS	16/2 - 21/2 SCHOUTERDEN
22/2 CLAESSENS	23/2 - 28/2 WAELEBERS
1/3 COLSON	2/3 - 7/3 CLAESSENS
8/3 SCHOUTERDEN	9/3 - 14/3 COLSON
15/3 WAELEBERS	16/3 - 21/3 SCHOUTERDEN
22/3 BROUWERS	23/3 - 28/3 WAELEBERS
29/3 CLAESSENS	30/3 - 4/4 CLAESSENS
5/4 COLSON	30/3 CLAESSENS
12/4 SCHOUTERDEN	6/4 - 11/4 COLSON
19/4 WAELEBERS	13/4 - 18/4 SCHOUTERDEN
26/4 BROUWERS	20/4 - 25/4 WAELEBERS
3/5 CLAESSENS	27/4 - 2/5 CLAESSENS
10/5 COLSON	1/5 COLSON
17/5 SCHOUTERDEN	4/5 - 9/5 COLSON
24/5 WAELEBERS	7/5 COLSON
31/5 BROUWERS	11/5 - 16/5 SCHOUTERDEN
7/6 CLAESSENS	18/5 - 23/5 WAELEBERS
14/6 COLSON	25/5 - 30/5 CLAESSENS
21/6 SCHOUTERDEN	1/6 - 6/6 COLSON
28/6 WAELEBERS	8/6 - 13/6 SCHOUTERDEN
	15/6 - 20/6 WAELEBERS
	22/6 - 27/6 CLAESSENS
	29/6 - 4/7 COLSON

"ONZE KALENDER".

Volgende activiteiten hadden en hebben plaats op :

- 6 maart 1970 - spreekbeurt : "De Landsinrichting en de kleine centra" - Willemsfonds.
- 7 maart - volley : College - Lanklaar.
- 14 maart - eerste oefentocht Maaseiker Wandelsportvereniging.
- 14 maart - volley : College - Atlas.
- 18 maart - namiddag voor gepensioneerden met Maaseiker Rapsodie.
- 19 maart - avond voor Jonge Gezinnen in de Beurs om 8u. 1ste gespreksavond in de cyclus van Gezins-school. "Familiegeluk en vrijetijdsbesteding" door G. Stevens uit Neerpelt.
- 20 maart - avond voor huismoeders : "Schoonheidszorgen voor huismoeders" - door Mevr. Gijs uit Berlingen - in zaal Aurora om 8 uur.
- 21 maart - namiddag : jeugd en sport (BLOSO).
avond : in zaal Aurora - Algemene Jaarlijkse vergadering. Inleiding notaris Eyben : "Huwelijk en Wetgeving" - Gezellig samenzijn met etentje.
- 23 maart - Culturele Kring : spreken over "Zuid-Afrika" Moj. C. Verbeek en de heer F. Nolmans.
- 29-31 maart - Eierkuppen - Ven.
- 02 april - Minivoetbal Maaseik I - Zolder II.
- 03 april - Zaal Forum : cabaret en zang met "Melopee" en Dimitri van Toren - organisatie MAST.
- 04 april - Opvoering Toneelgroep Van Eyck : "De Babybaron" en "Het Apeklauwtje".
- 04-05 april - Open-Deur-dag van de Stedelijke Bibliotheek (zie afzonderlijk).
- 05 april - M.F.C. - Gerdingen.
Neerharen - Wurfeld.
- 11 april - volley - Retinne - College
Atlas - Mavoc.
- 11 april - Concertavond door Maaseiker A- capellakoор en harmonie Concordia.

- 12 april 1970 - Rekem - M.F.C.
Wurfeld - Uikhoven.
- 12 april - tweede oefentocht van 5 en 18 km MWSV.
- 14 april - Davidsfonds - Grammens.
- 16 april - minivoetbal : Maaseik II - Brandweer I.
- 18 april - volley : Mavoc - College.
- 19 april - M.F.C. - Wijshagen.
Lanklaar - Wurfeld.
- 22 april tot
02 mei - Maaseiker Jeugddagen, met voordracht,
discussie, spel enz.
- 23 april - Culturele Kring : "Turkije, brug tus-
sen Oost en West" door A. Wouters,
Ontvanger Douanen Maaseik.
- 25 april - volley : College - Sart Tilman
Mavoc - Aarlen.
- 26 april - Gruitrode - M.F.C.
- 29 april - Zaal Aurora om 20 uur, Davidsfonds,
Wilâmsfonds en de studiekring "Geloof
en Wetenschap" - Debatavond over Her-
ziening Schoolpakt" - inleider en voor-
zitter de heer Dr. L. Van Leemput,
inspecteur Opvoedkunde N.O.
- 01 mei - Feest van de Arbeid.
- 02 tot 10 mei - a) Stadhuis. Tentoonstelling schilde-
rijen van de heer Rob. LIZEN (oud-
Maaseikenaar) - ingericht door de
Culturele Kring en V.V.V.
b) Stadsmuseum : Tentoonstelling teke-
ningen van oude Maaseiker huizen -
ingericht door Culturele Kring en
V.V.V.
c) Stadsmuseum : Tentoonstelling re-
licten van de Harlindis- en Relin-
disprocessie - ingericht door Cul-
turele Kring en V.V.V.
d) Nootstal : Tentoonstelling van hou-
ten beelden van de heer KREUTZER -
ingericht door Culturele Kring en
V.V.V.
- 02 mei - Opening tentoonstelling : V.V.V.

VERDERE NUTTIGE INLICHTINGEN

SOCIALE DIENST MAASEIK, Mgr. Koningsstr., 12 (Rustoord voor bejaarden) - Tel. 61.604 en 61.252

Zitdagen : maandag van 10 tot 12 uur
dinsdag van 14 tot 16 uur.
donderdag van 10 tot 12 uur.

- alle sociale en financiële moeilijkheden;
- dossiers speciaal onderstandsfonds;
- aanvragen fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg voor gehandicapten;
- plaatsen van kinderen : kolonie, tehuizen, enz.;
- inschrijvingen bij het Fonds voor Sociale Reklasering der Mindervaliden : tussenkomst behandeling - aankopen prothesen - tewerkstelling enz.;
- mutualiteiten : aansluiting van gebrekkigen en verminkten - mentaal gehandicapten - aansluiting grote risico's - aansluiting niet-beschermden personen - regeling bijdragen;
- familiehulp - bejaardenhulp;
- vrijstelling radio- en T.V.-taks;
- aanvragen gewaarborgd inkomen voor bejaarden, enz.

BABYSIT-DIENST (Bond van Grote en Jonge Gezinnen).

Zich wenden tot Mej. Mimien HENDRIX, K. Albertlaan, 17 - Tel. 61.860.

Jongens en meisjes kunnen zich eveneens aangeven.

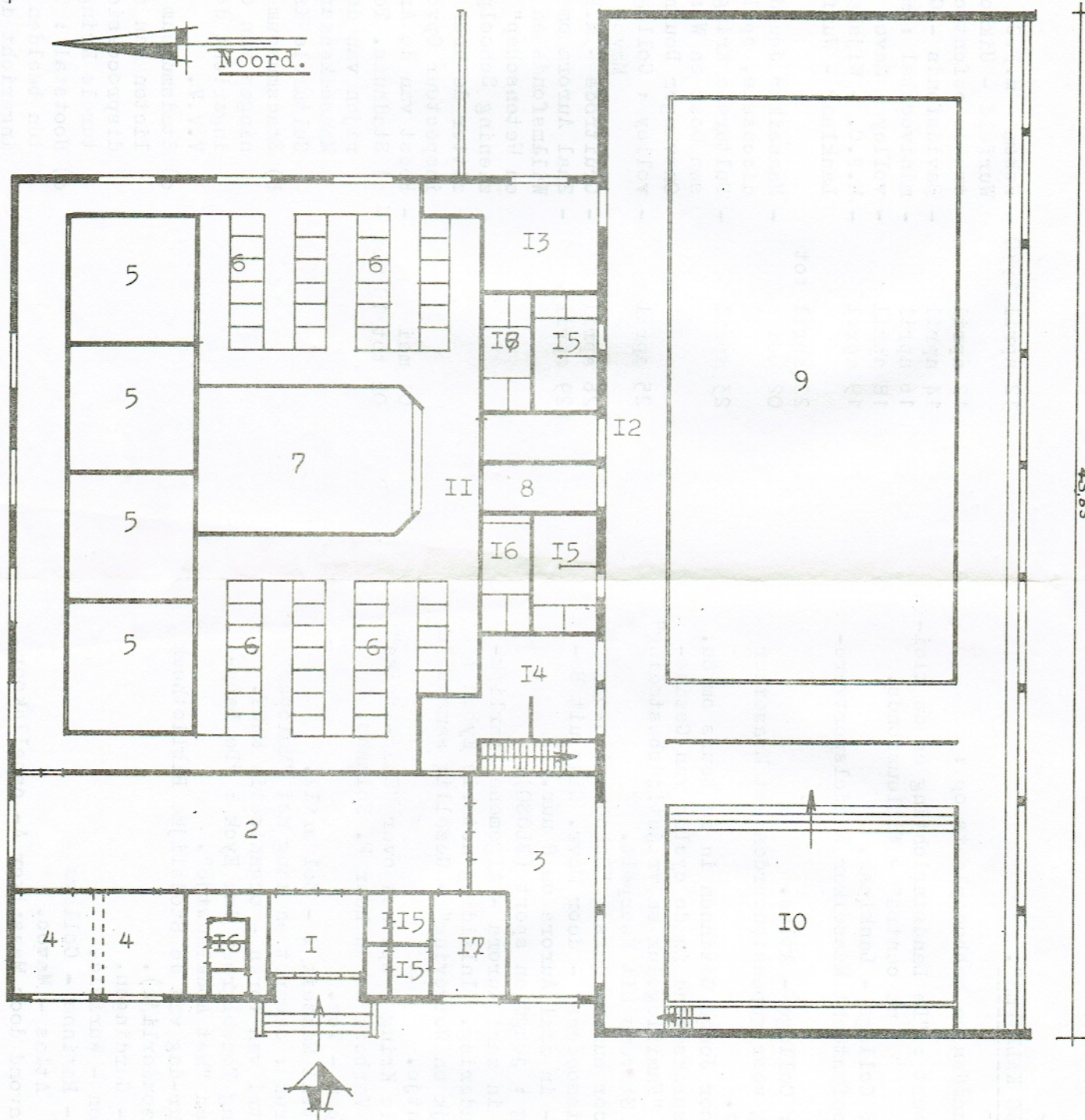
N.M. der WATERLEIDINGEN : Bij defect of ongeval, bel 016/22277 : permanente wachtdienst.

POST : Mgr. Koningsstr. - Tel. 61.124.

Open alle dagen van 9 u tot 12 u 30 en van 14 u tot 16 u en alleen op volgende zaterdagen (van 9 u tot 12 u) : 28 febr.; 7 mrt; 4 en 25 april; 2 en 30 mei; 6 juni; 4 juli; 1 aug.; 5 en 26 sept.; 3 en 31 oktober; 7 en 28 nov.; 5 en 26 dec. 1970

OPGELET ! STEDELIJKE BIBLIOTHEEK : Vanaf vrijdag 23 januari tot zaterdag 31 januari zal de stedelijke bibliotheek wegens verhuis, gesloten zijn. De nieuwe bibliotheek aan de Hepperstraat nr 8 zal toegankelijk zijn vanaf 31 januari e.k. De openingsuren blijven behouden.

43,20

43,65

INTERKOMMUNAAL OVERDEKT ZWEMBAD, PLAN GELIJKVLOERS, SCHAAL : 1/250.

1. Inkom.	11. Ingang naar badhall.
2. Hall.	12. Uitgang naar badhall.
3. Cafetaria.	13. Berging.
4. Burelen.	14. Badmeester en EHBO.
5. Gemeenschappelijke kleedcellen.	15. Toiletten en stortbaden.
6. Kleedkabielen.	16. Toiletten.
7. Centrale vestiaire.	17. Personeel.
8. Verplicht stort- en voedbad.	
9. Zwembad. 25.00 x 12.50 m.	
10. Instructiebad. 12.50 x 8.00 m.	